

ASPECTE FÍSIC

MUCOSITIS ORAL

Què és?

És una resposta inflamatòria de la mucosa de la cavitat oral.

La mucosa oral, igual que la resta de les mucoses de l'organisme, es veu lesionada per l'aplicació del tractament de quimioteràpia o per l'aplicació directa de radioteràpia sobre la boca, en pacients amb neoplàsies al cap o al coll.

Aquesta lesió es produeix per un doble mecanisme:

- Directament, per alteració de les cèl·lules que formen el teixit mucós.
- De manera indirecta, com a conseqüència de la mielosupressió quimioinduïda.

La mucositis oral també s'anomena estomatitis.

Quan apareix?

Pot aparèixer 5 o 7 dies després de l'administració del fàrmac, en el cas de tractaments de quimioteràpia.

Com es manifesta?

Primer apareix una sensació de picor a la boca i coïssor al contacte amb alguns aliments. En aquesta primera fase també es poden veure efectes als llavis amb l'aparició de clivelles.

En la visualització de la mucosa oral aquesta apareix envermellida i la llengua inflamada.

Poden existir petites úlceres a la boca que en augmentar la mucositis poden confluïr formant veritables nafres;

l'úlcera pot ser la porta d'entrada a la infecció.

Aquestes manifestacions són tabulades pel metge mitjançant una escala de graus.

El dolor pot ser intens i dificultar o arribar a impedir la ingestió d'aliments i fins i tot de líquids.

El pacient ha de vigilar l'aparició de signes i símptomes abans descrits per comunicar-ho al metge.

Objectiu de la prevenció i el tractament

- Mantenir la integritat de la mucosa oral.
- Alleugerir el dolor.
- Prevenir la infecció.
- Augmentar el confort.
- Conservar l'estat de nutrició.

Què cal fer? Prevenció

- Sanejar les peces dentals malaltes abans d'iniciar el tractament de quimioteràpia.
- Fer una higiene bucal professional (una neteja de boca).
- Retirar les pròtesis dentals i només fer-les servir per als àpats, mantenir-les molt netes.
- Higiene bucal a casa després de cada àpat amb:
 - Raspall molt tou tipus Vitis cirurgia, Inava cirurgia o Biotene.
 - Línia de dentífric i col·lutori amb antisèptic, Clorexhidina o Biotene boca seca.
- Si sagnen les genives, pel fet de tenir baix el nombre de plaquetes, farem la higiene bucal amb tamps de cotó o de gasa, i ens oblidarem de raspall i de fil dental.
- Esbandir la boca tot sovint amb decuïts naturals antisèptics com la camamilla, farigola, aigua amb bicarbonat o amb Betadine bucal (que és povidona iodada). També amb els col·lutoris comercials de clorexhidina.
- Mantenir la integritat dels llavis amb l'aplicació de crema de cacau, vaselina, oli o bàlsam.
- Adaptar la dieta en textura i mastegar molt els aliments abans d'engolir-los per estimular la secreció de saliva.
- Augmentar la ingestió de líquids, fins i tot llepant glaçons que poden ser de decuïts.

Què cal evitar? Prevenció

Tot allò que pugui irritar o infectar la mucosa oral.

- Pròtesis mal ajustades.
- Dentífric i col·lutori amb alcohol.
- Menjars picants o molt assaonats.
- Temperatures extremes en els aliments, sobretot l'escalfor.
- Alcohol.
- Tabac.
- Aliments durs o secs.
- Raspall de dents dur, fil dental amb cera.
- Pintallavis de tipus permanent.

Tractament

En tot moment serà el metge qui dirà quin tractament és més adient.

El tractament inclourà:

- Medicació adequada per a la infecció si és present.
- Medicació analgèsica per al dolor sobretot abans dels àpats, per facilitar la ingestió.
- Glopeïgs, de diferents tipus, que el metge indicarà en cada cas.
 - 1- Desbridants, per retirar de la boca plaques, crostes i coàguls.
 - 2- Antisèptics per a la infecció.
 - 3- Anestèsics per al dolor.
 - 4- Antibiótics o antifúngics, si s'ha instaurat la infecció.
- Observar les mesures de prevenció abans descrites.

Per a una millor comprensió d'aquesta fitxa s'aconsella la lectura de la corresponent a la boca seca.

Contingut: Sra. Rosa M. Francisco Montesinos. Infermera Consulta externa de Radioteràpia i tècnic en higiene bucodental. Hospital Clínic de Barcelona.

Agraïments: A L'ICMHO, per la seva gentilesa en facilitar-nos el protocol que ells han elaborat sobre la mucositis oral i que s'aplica en les seves sales d'hospitalització.

Disseny i reproducció: gAmis (Grup d' Ajuda Mama i Salut).